

Ute och inne i agilityvärlden

Efter ett ofrivilligt uppehåll på ett och ett halvt år började jag för några månader sedan att tävla igen. Trots att jag trodde att jag visste vad som väntade blev jag förvånad.

I dag ser banorna sällan ut som när jag debuterade med min förra hund för sju år sedan. Som jag minns det ansågs högerslalom vara höjden av svårighet i den gamla startklassen. Och var det fler än två-tre sidbyten i klass I tyckte många att banan vara knepig.

Det sätt jag ansåg vara bäst att handla på i en och samma agilityklass I-bana i Karlstad i februari tvingade mig till fyra framförbyten, två bakombyten och ett framåtskick mellan hinder som inte skulle tas. Dessutom innehöll banan en staketliknande kombination.

Agilityn har med andra ord förändrats otroligt mycket de senaste åren. Ja, självklart ända sedan sporten blev en officiell tävlingsform i Sverige för snart tjugo år sedan. Banorna ser anorlunda ut, inlärnings- och träningsmetoderna har finslipats och de populära raserna har minskat i antal och ersatts av nya.

Allt detta hänger så klart ihop. Och letar man efter samband är det inte särskilt svårt att förstå varför något som är inne under en period är helt ute bara några år senare.

Enbart vänsterhandling

Från början gick agility bara ut på att få hunden runt banan. Alla ägnade sig åt hålla handen-handling och hade hela tiden hunden på sin vänstra sida. Säkra kontaktfält, sidbyten, hundens väg och liknande var det ingen som ens visste vad det var.

Behövdes det trängde förarna ut sina hundar i svängarna och om en hund inte ville pressa upp släpet på platta tunneln kunde föraren kosta på sig de fem fel det då kostade att lyfta upp släpet åt hunden.

Banorna var inte mycket att hurra för. De innehöll knappt några linjer alls. Förarens uppgift bestod därför lika ofta av att hindra hunden från att ta hinder som att styra den rätt.

Det första svenska mästerskapet i agility ägde rum på Stora Stockholm 1987. Mini vanns av en cairnterrier och fri av en bordercollie. På den tiden tävlade man alltså bara i två storleksklasser och bordercollie och sheltie var inte alls lika vanliga som i dag.

En anledning till detta var att inlärningsmetoderna inte var så special-

Inne. Kelpie blir en allt vanligare ras på agilitybanorna. Här ses den läckra tiken Kasta i Kumla, under Kristihimmelsfärdshelgen. Kasta har definitivt hjälpt till att säkra återväxten, genom både barn och barnbarn som har hamnat hos erfarna agilityförare.

Handling, bankonstruktion och rasval förändras ständigt. Och trenderna har växlat dramatiskt under agilitysportens första tjugo år. Hundsport tar en titt i backspeglarna.

TEXT: MARI EDMAN. FOTO: LOUISE ERIKSSON OCH MARI EDMAN

Ute. Borderterriern hade sin storhetsperiod för 10–15 år sedan. Då var det många agilityförare som bytte till rasen. I dag är det i stort sett bara de redan frälsta som håller fast vid den. Här ses grymt snabbfotade Jonas Nevala med Tricky, i Kumla under Kristihimmelsfärdshelgen.

serade och målmedvetna som de är nu för tiden. Träningen resulterade istället ofta i att den typen av hundar stressade upp sig och förarna visste inte riktigt hur de skulle hantera sina skällande och snurrande hundar inne på banan.

1989 vanns SM i fri av en flatcoated retriever. Flattar var ganska vanliga agilityhundar de första åren. Liksom

bearded collie några år senare. Men dessa två raser gör sällan något väsen av sig i agilitysammanhang längre.

I mini var det under flera år borderterrier som gällde. En av trendsättarna var Christer Gustavsson, som med sin Kim vann SM tre år i rad, 1989–1991. Christer sprang som besatt banan runt, hela tiden med Kim på sin vänstra sida.

Under de här tidiga åren började dock en del förare träna sina hundar till att kunna springa på både höger och vänster sida. Banorna fick lite linjer och man kunde ana det som vi i dag kallar handling.

Den 1 januari 1992 förändrades reglerna. En av nyheterna var att det i segrarklass skulle delas ut cert och att hundarna skulle kunna bli champions.

Alla var dock inte odelat positiva till införandet av denna merit. Till exempel så oroade sig Ninnie Lindvall i *Agilitybladet* över att championaten skulle öka stressen och pressen på hundarna.

Intryck utifrån

Ett par år senare, 1994, deltog Sverige för första gången med ett landslag på EM. Där fick de svenska förarna se medtävlare som bland annat skickade in sina hundar i slalom.

Gissa om svenskarna åkte hem och tränade hindersug.

Detta inspirerade i sin tur resten av de svenska förarnas inlärningsmetoder och handling. Och det påverkade domarna som konstruerade banor med flyt, där förarna kunde handla hunden även på lite längre avstånd.

Därför blev det också möjligt att styra snabba hundar runt en bana med mindre stress och frustration.

1997 bytte debutant-, öppen- och segrarklass namn till klass I, II och III. Men fortfarande tävlade alla mot varann i klass II, som motsvarade öppenklassen.

Samma vår gick några elitförare och domare kurs för dansken Regin Reinhard, som hade vunnit EM 1993. Enligt honom fanns det "12 budord" som förarna skulle följa.

Ett av dem var att aldrig någonsin hamna före hunden. Den enda formen av sidbyten man skulle göra var alltså bakombyten.

Regin lärde också svenska förare att använda hundens namn som uppmärksamhetskommando när det var dags att svänga. Och att kommandera "ligg" efter kontaktfält.

Våren 2001 var 1999-års världsmästare, belgaren **Guy Blancke**, i Sverige och lärde oss mer om tyst handling, hundens väg, tajta bakombyten och "pick up-zones".

Nästa skickliga förare som blev inne att ta efter var en svenska, det vill säga 2001-års världsmästarinna **Jenny Damm**. Helt plötsligt skulle förarna inte hojta så högljutt längre och framför allt förbereda hunden på svängar i god tid, för att tajta till vägen och vinna tid. "Axeln", "kroken" och "knixen" blev nya ledord.

Nya regler

Regelrevideringen 2002 innebar den största förändringen av agilitysporten hittills.

Sedan dess är hundarna indelade i tre storlekar, hoppklasserna är officiella och har sitt eget championat, startklassen och den öppna klass II är borta och i de lägre klasserna samlar förarna nu på pinnar.

Antalet tävlande ekipage har ökat, vilket har påverkat tävlingsarrangemangen och gjort konkurrensen hårdare. I dag är det nödvändigt att vinna hundradelar i svängarna, ha säkra kontaktfält och att kunna handla hunden både nära och på avstånd.

Delvis har detta även påverkat vilka raser som syns på banorna.

Papillon var populär redan tidigare, men sedan hinderhöjden sänktes har hundarna blivit ännu fler. Likaså mediumstora raser som till exempel bergér des pyrenées, vars popularitet inte har minskat av att slovenska La vann VM både 2003 och 2005. I large dominerar bordercollie. En annan ras som är inne är kelpie.

Finnen **Mikko Aaltonen** vann VM 2003 i large. Strax därefter togs han till Sverige för att lära svenska förare att "valsa", det vill säga göra framförbyten. Och sommaren 2004 valsades det in absurdum på agilitybanorna.

I dag har förarna dock sansat sig och blandar framför- och bakombyten, beroende på vad de hinner med och vad som anses mest effektivt i den specifika kombinationen.

Grundligt tränade hundar

Det som är inne för tillfället är nämligen att träna hundarna så grundligt att de klarar av båda typerna av sidbyten. Detta kan vi tacka den engelske landslagsföraren **Greg Derrett** för.

Han har varit i Sverige två gånger de senaste åren och fått oss att leka med våra hundar, springa i cirklar, handla utan hinder, samt lära våra hundar säkra starter och kontaktfält.

Och det behövs, med tanke på hur banorna många gånger ser ut: threadle-kombinationer är vardagsmat, det blir allt vanligare att hundarna ska springa förbi hinder och ta dem bakifrån och även den gamla trenden med tunnlar under balanshinder tycks vara tillbaka. Att föraren dessutom kan springa ifrån hunden på kontaktfälten är närmast ett krav.

2006 är det inte längre någon som oroar sig för stressade eller pressade hundar. Snarare efterlyser många förare mer att tävla om än pinnar, championat, SM-kvalificering, landslagsplatser och mästerskapstitlar.

Från och med den 1 januari nästa år får vi nya regler att rätta oss efter. Att de kommer att påverka vad som är inne och ute i agilitysporten om några år råder det ingen tvekan om. Inte heller att även domarna genom sitt sätt att rita banor påverkar utvecklingen mycket.

Exakt hur banorna kommer att se ut om några år vet dock ingen. Bara att de viktiga trendsättarna förstås blir förarna och raserna som når störst framgång.